

ESPOO OITANS KAKOLA

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Jan Fast 1995

ESBO OITANS KAKOLA

Utgrävning av en
boplats från sten-
och tidig metallålder.

Jan Fast 1995

INNEHÅLL

1. INLEDNING	1
2. ESBO OITANS KAKOLA - Utvgrävning av en boplatz från sten- och tidig metallålder	2
3. FORSKNINGSSOMRÅDETS BELÄGENHET OCH TOPOGRAFI	3
4. UTGRÄVNINGSTEKNIK	3
5. JORDARTER/KULTURLAGER	4
6. FYNDMATERIAL	4
7. SAMMANFATTNING	4
8. NEGATIVFÖRTECKNING	6
9. DIAPOSITIVFÖRTECKNING	7
UTDRAG UR GRUNDKARTA	8
KARTOR	9
BILDPLANSCH	13

1. INLEDNING

På *Kakola* stenåldersboplats i *Oitans i Esbo* utförde undertecknad en arkeologisk utgrävning under tiden 17 - 28.7.1995. Utgrävningen organiserades som en kurs i arkeologisk utgrävningsteknik vid Esbo arbetarinstitut. Utgrävningen finansierades med medel beviljade av Esbo arbetarinstitut och Esbo arbetarinstituts kamratförening.

Kakola stenåldersboplats (namnet efter en numera försvunnen åker intill boplatsen) hittades av forskare *Matti Huurre* i samband med Esbo fornminnesinventering år 1962. Boplatsen provgrävdes av undertecknad i juli 1994. 1995-års utgrävning utgjorde en direkt fortsättning på provgrävningen.

Som forskningsassistent vid utgrävningen 1995 fungerade arkeologiestuderande *Anna Wikholm*. I utgrävningen deltog också forskare *Dan Lindholm* från Esbo stadsmuseum. Ett trettiotal amatörarkeologer utförde själva utgrävningsarbetet. Kursen genomfördes under gynnsamma förhållanden i vackert sommarväder. Ett stort tack tillhör samtliga deltagare i kursen samt biträdande rektor *Benita Åkerlund* vid Esbo arbetarinstitut.

Helsingfors den 31.3.1996

Jan Fast

2. ESBO OITANS KAKOLA -

Utgrävning av en boplatz från sten- och tidig metallålder

By: Björnkärr

Lägenhet: Oitans 1:37, markägare Esbo stad.

Grundkarta: 2041 10 (Helsingfors 1991).

Koordinater: X=6681,44 Y=2536 32 och Z=25,5 - 30 m.ö.h.

Utgrävningens fynd: NM 29411:1 - 1039.

Tidigare fynd från utgrävningsplatsen och dess närhet:

NM 6345:1 - 2, 15574:1 - 2 och 26169:1. 28608:1 - 592.

Tidigare undersökningar:

Inv. juni 1962 (Matti Huurre).

Inv. juni 1991 (Timo Jussila).

Provgr. juli 1994 (J. Fast).

Publikationer:

Kokkonen Jüri, *Det forntida Esbo* (s.37).

Sidorna 13 - 16 är en bildtavlor innehållande bilder av negativerna nr. 103145 - 103153.

Diapositiven nr. 34474 - 34479.

Diapositiv- och negativförteckningarna finns i slutet av rapporten s. 6-7 .

3. UTGRÄVNINGSSOMRÅDETS BELÄGENHET OCH TOPOGRAFI

Kakola stenåldersboplats ligger 300 m västerom Bodom sjöns sydvästra hörn, söderom Klockarmalmsvägen, på sågens gård samt i skogsslutningen strax söder och sydost om denna.

På platsen kan man ännu tydligt se två strandterasser, en lägre som är mycket jämn och ställvis sluttar brant ner mot ån samt en övre på större delen av vilken sågen anlagts .

Vegetationen söderom sågen består av ung buskliknande vegetation och gräsväxter (bla. nässlor). Sydost om sågen (innanför naturskyddsområdet) är vegetationen däremot "orörd" bestående av tät och ståtlig granskog med undervegetation av främst gräsväxter och mossor. Ställvis träder berggrunden i dagen. Boplatsen, som i sin helhet är belägen på den nedre terrassen, är topografiskt mycket klart avgränsad.

4. UTGRÄVNINGSTEKNIK

Eftersom utgrävningen utfördes innanför Oitans naturskyddsområde, fälldes inga träd före själva grävningsarbetet. Utgrävningen inleddes med att påla ut två grävningsområden mellan koordinaterna 100-107/496-506 (utgrävningsområde 1) och 126-130/512-516 (utgrävningsområde 2) i sgs. exakt nord - sydlig triktning (N+9°).

Båda grävningsområdena avtorvades med spade. Grävandet utfördes med murslev i kvadratmeterstora rutor i 10 centimeters lager. All grävd jord sållades. Fyndplatserna för viktigare föremålsfynd uppmättes med 1 cm:s noggrannhet varefter fyndets höjd avvägdes. Efter att ren orörd bottenjord uppnåtts kontrollgrävdes grävningsområdena ännu med spade. Efter utgrävningen fylldes utgrävningsområdena varefter området uppsnyggades noggrannt.

Som fixpunkt användes vid utgrävningsområde 1 en jordfast sten ett tiotal meter sydost om punkt 100/500 i provdikedet (tal 173, höjd 27,46 m.ö.h.). Vid utgrävningsområde 2 användes likaså en jordfast sten (10 m nordost om grävningsområdet) som fixpunkt (tal 181, höjd 26,30 m.ö.h.).

Utgrävningen dokumenterades både fotografiskt samt genom att rita nivåkartor (i skala 1:50). En översiktskarta ritades i skala 1:1000 på basen av Esbo stads planeringskarta 1:2000.

5. JORDARTER / KULTURLAGER

Mullagret var förhållandevis tunnt (ca 5cm) och i allmänhet lerblandat. Kulturlagret bestod på båda utgrävningsområdena av silt som djupare ned övergick i hård lera.

Även kulturlagret var tunnt (i medeltal endast ca 15-20 cm tjockt). Fynden korrelerade tydligt med de gråbruna färgningarna, desto starkare färgad jord desto mer fynd. På grävningsområde 2 utgrävdes botten av en smutsgröp med ett djup av ca 75 cm. I övrigt påträffades inga fasta fornlämningar vid utgrävningen.

6. FYNDMATERIAL

Utgrävningens fynd kan karakteriseras som rikliga men förhållandevis ensidiga. Fynden bestod främst av förhållandevis dåligt bevarade lerkärlsbitar och stora mängder kvartsavslag, brända ben (stora bitar) samt ett antal fragment av slipade stenföremål. Den på boplatsen tillvaratagna keramiken består av yngre tidig kamkeramik och snörkeramik. Liksom vid provgrävningen 1994 hittade även denna gång några hängbrynen med upphängningsfåra.

Yngre tidig kamkeramik hittades på båda grävningsområdena, snörkeramik däremot endast vid grävningsområde 2. På basen av 1995-års utgrävningsfynd verkar det mer än troligt att den snörkeramiska boplatsen i sin helhet ligger österom den yngre tidigkamkeramiska boplatsens aktivitetscentrum. Av keramikfynden och fyndplatsens topografi att döma är det möjligt att den snörkeramiska boplatsdelen är helt oskadd. Den yngre tidig kamkeramiska boplatsens nedre gräns kunde inte säkerställas med hjälp av utgrävningen men ligger på basen av keramikfynden från provgrävningen omkring 25,5 m.ö.h.

7. SAMMANFATTNING

Vid utgrävningen av Kakola förhistoriska boplats i Oitans i Esbo utgrävdes sommaren 1995 sammanlagt ett område på 65 kvadratmeter. Jordmänen på de undersökta områdena bestod till övervägande del av lerblandad mjåla.

Boplatsens utgrävningsfynd härstammar främst från yngre tidig kamkeramisk tid men fyndmaterialet innehåller även några tiotal bitar snörkeramik. Den snörkeramiska bosättningen verkar ligga något avskild från den tidig kamkeramiska

En noggrannare bild av boplatsens inre stratigrafi kan erhållas endast genom fortsatta undersökningar. Ifall sådana organiseras vore det även viktigt att få en bild av boplatsens västra dels bevaringstillstånd. Detta förutsätter att de stora mängderna av sågavfall (främst sågspån) först

avlägsnas maskinellt.

Utgrävningens fynd bekräftade provgävningens datering samt visade entydigt att boplatsens inom Oitans naturskyddsområde belägna delar är mycket välbevarade. Kakola förhistoriska boplats är beroende på sitt goda bevaringstillstånd och sin långa bosättningskontinuitet synnerligen värdefull både ur kulturhistorisk och vetenskaplig synvinkel. Då det är klart att sågverksamheten, ifall den får fortgå oförhindrat, så småningom förstör nya delar av boplatsen bör såganläggningen flyttas i det snaraste.

8. NEGATIVFÖRTECKNING

- F: 103145-46 Utgrävningssområdet före utgrävningen. Från NNV.
- F: 103147-48 Utgrävningssområdet i nivå 1. Foto från N (ca.).
- F: 103149 Arbetsbild, lager 2 utgrävs. Från S.
- F: 103150-51 Utgrävningssområdet i nivå 2. Foto från NO.
- F: 103152-53 Utgrävningssområde 2 i nivå 1. Foto från sydost (ca.).

9. DIAPOSITIVFÖRTECKNING

- 34474 Utgrävningssområdet före utgrävningen. Från NNV.
- 34475 Arbetsbild, utgrävningssområdet avtorvas.
- 34476 Utgrävningssområdet i nivå 1. Foto från N (ca.).
- 34477 Utgrävningssområdet i nivå 1. Foto från SSV (ca.).
- 34478 Utgrävningssområdet i nivå 2. Foto från NV (ca.).
- 34479 Utgrävningssområde II i nivå 1. Foto från SO (ca.).

Karta 1

Utdrag ur grundkarta 2041 10 (Helsingfors 1991)

1995-års utgrävningsområde utmärkt med rött (●).

Koord. X=6681 44 Y=2536 32 och Z=25,5 - 30 m.ö.h.

ESBO OITANS KAKOLA-1995

Översiktskarta

Skala 1:1000

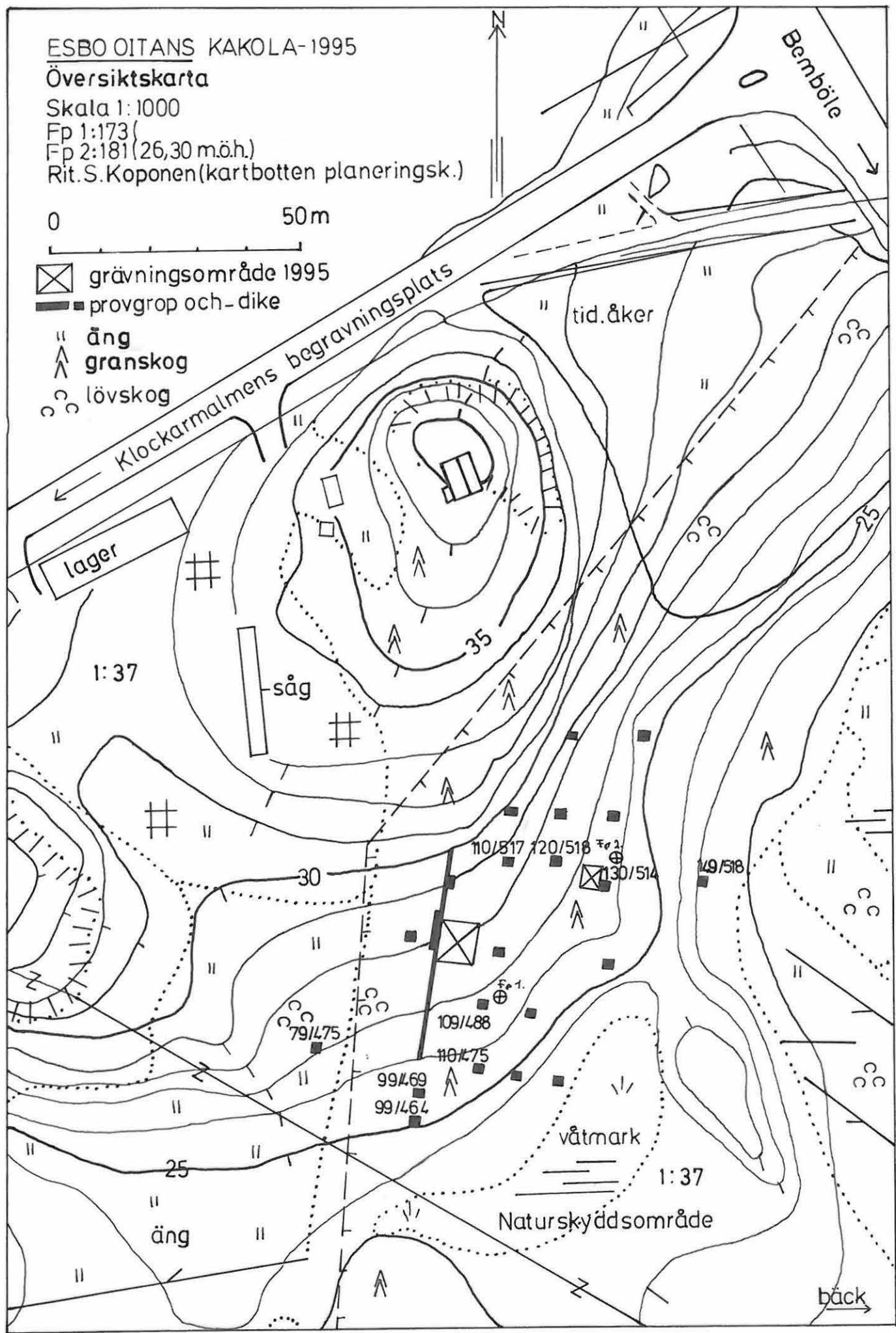
Fp 1:173

Fp 2:181 (26,30 m.ö.h.)

Rit.S.Koponen(kartbotten planeringsk.)

0 50m

- ☒ grävningssområde 1995
- ▬ provgrop och -dike
- || äng
- ▲ granskog
- lövskog

ESBO OITANS KAKOLA

J. FAST 1995

Yt- bottenavvÄgningsskarta

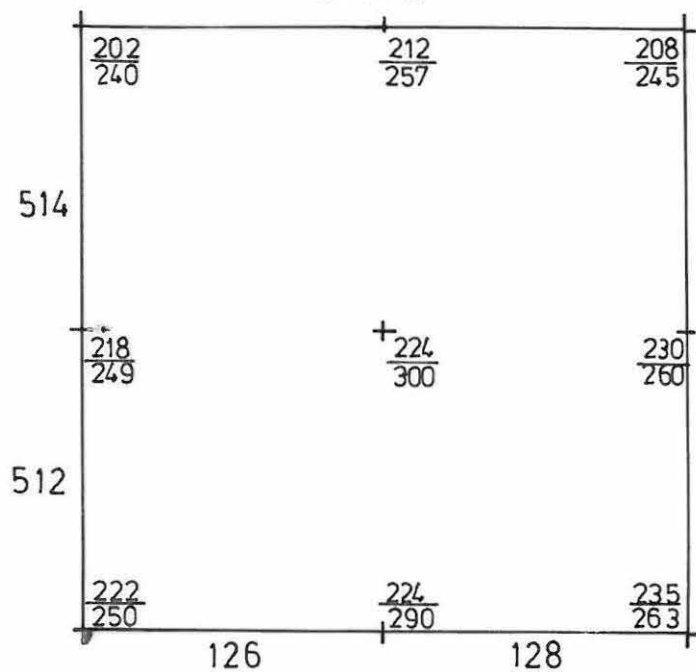
Skala 1:50

Fp 173(omr.1), 181(omr.2)

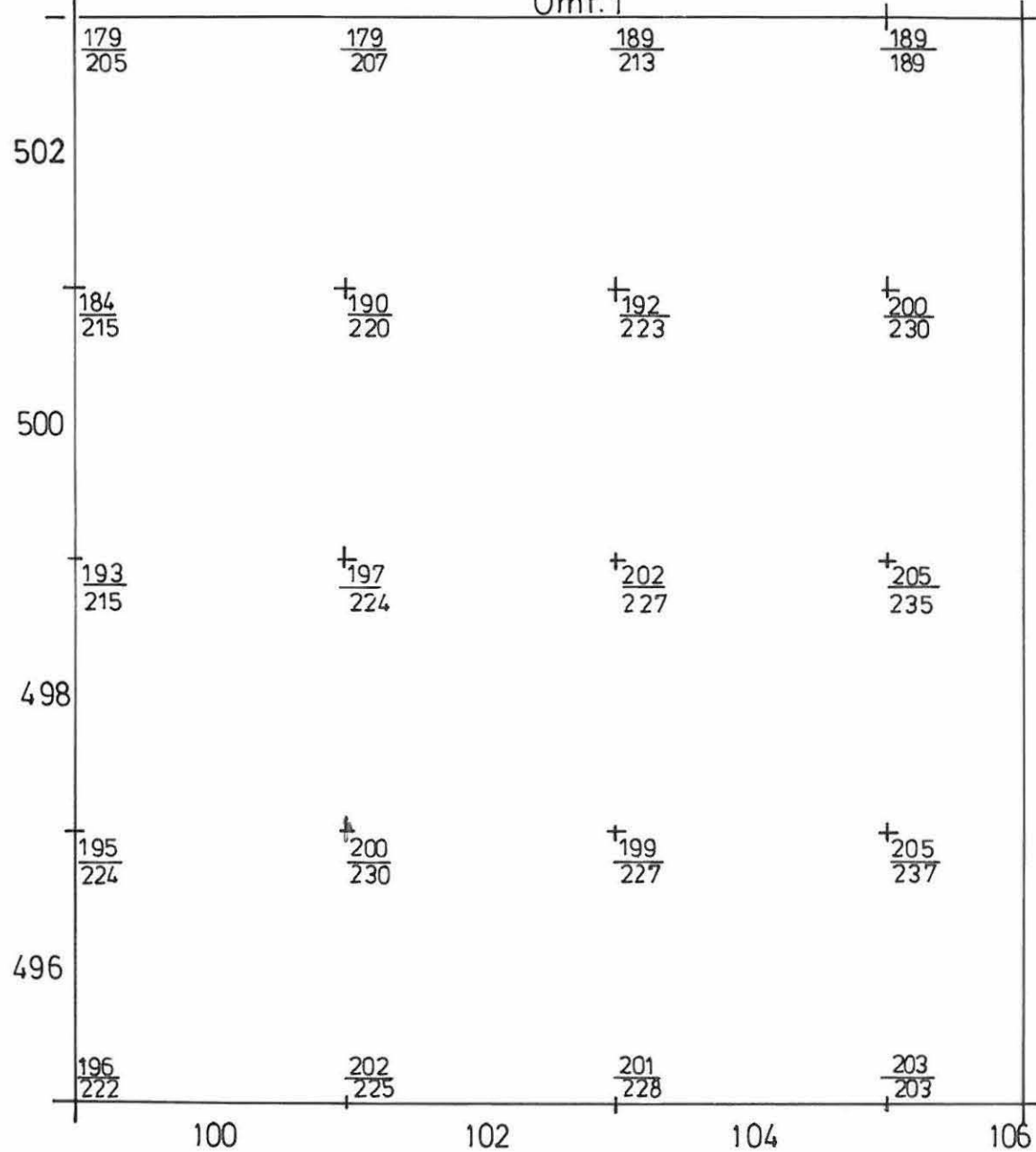
0 1m

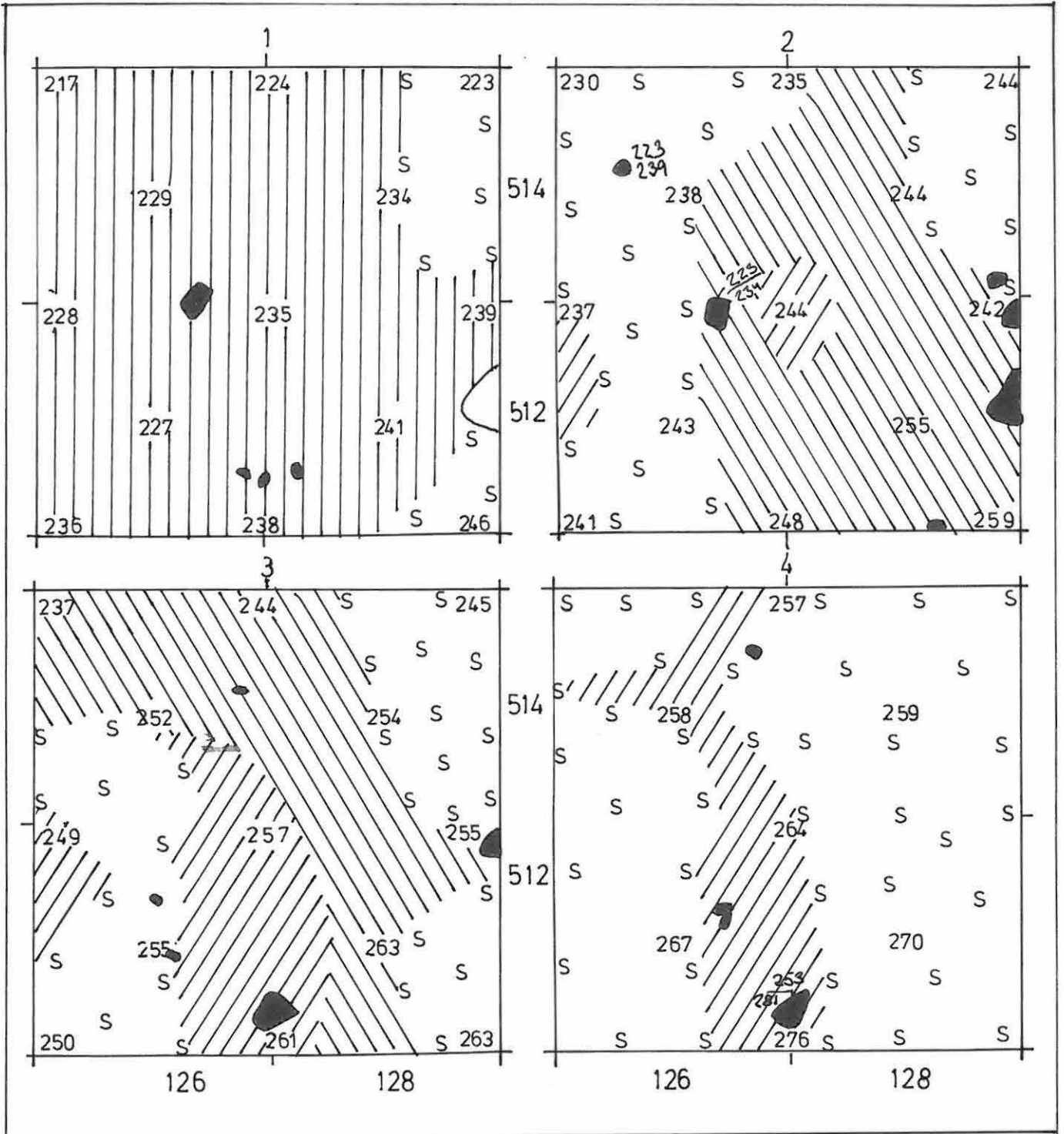

Omr. 2

Omr. 1

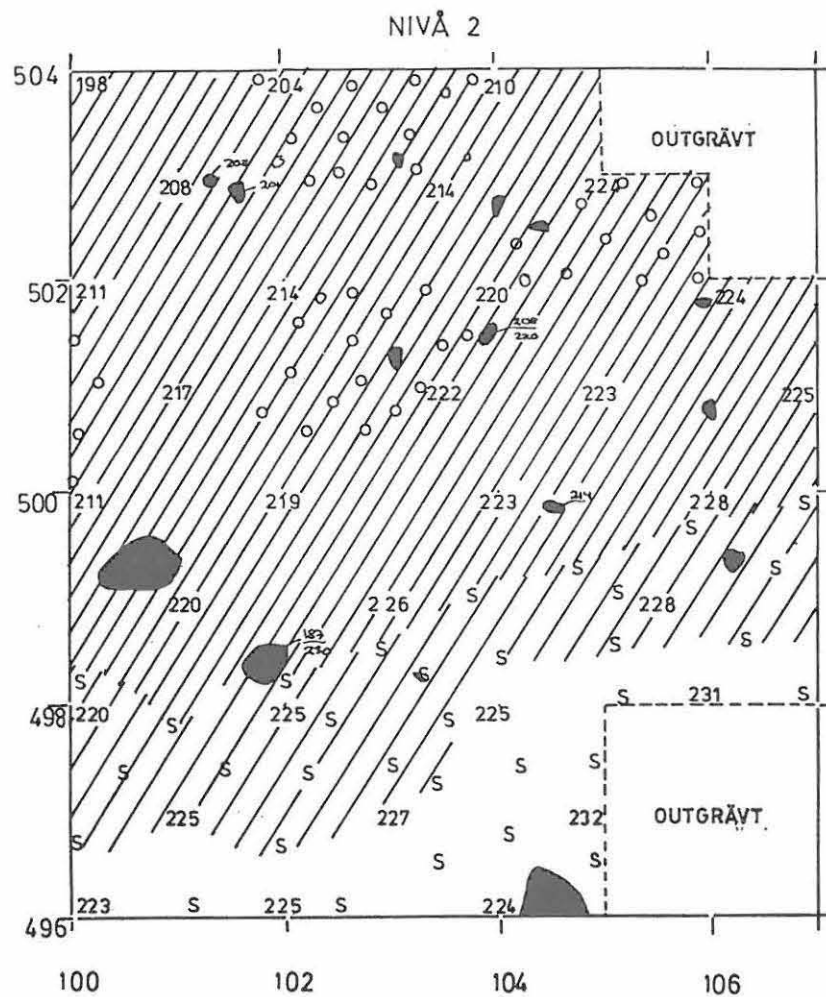
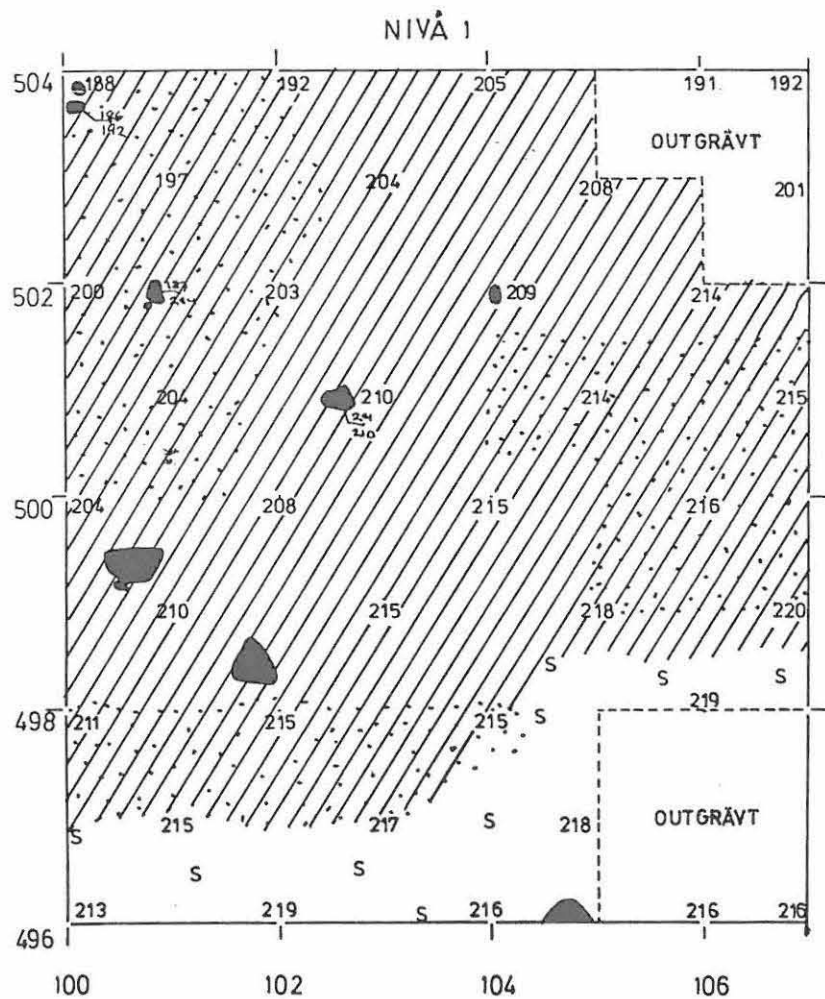

ESBO OITANS KAKOLA
 J. Fast 1995
 Nivåkarta omr. 2 (nivåer 1-4)
 Fp 181 (26,30 möh.)
 Skala 1:50
 Rit A. Wickholm

- Brun smutsfärgad jord
- Grå
- Mull
- Silt
- Sten

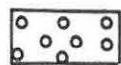
ESBO OITANS KAKOLA
 J. Fast 1995
 Nivåkarta (omr. 1 nivåer 1 och 2)
 Skala 1:50
 Fp 173 I
 Rit. A. Wickholm och S. Koponen

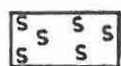
BRUNGRÅ SMUTSJORD

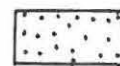
SVAG ——— " ———

LERA

SILT

MULL

STEN

0 2 4 6m

ESBO OITANS KAKOLA / J. Fast 1995

f: 103145 - 103146

Utgrävningsområdet före utgrävningen. Från NNV.

f: 103147 - 103148

Utgrävningsområdet i nivå 1. Foto från N (ca.).

ESBO OITANS KAKOLA / J.Fast 1995

f: 103149
Arbetsbild, lager 2utgrävs. Från S.

f: 103150 - 103151
Utgrävningssområdet i nivå 2. Foto från NO.

ESBO OITANS KAKOLA / J. Fast 1995

f: 103152 - 103153

Utgrävningsområde 2 i nivå 1. Från sydost(ca).